

Andrzej F. Dziuba

"Congregazione per i Verscovi : duc in altum : pellegrinaggio alla Tomba di San Pietro : incontro di riflessione, Roma 11-20 settembre 2012", Città del Vaticano 2012 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 57/3, 185-189

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Szkoda, że nie podano krótkich not biograficznych poszczególnych autorów. Taki zabieg byłby jeszcze dodatkowym ukazaniem kompetencji autorów, która już wybrzmiewa z samych tekstów. W tego typu pracy brakuje także pełnego zestawienia bibliografii. Natomiast miłym dodatkiem jest wkładka z 9 fotografiami z sympozjum (między s. 192-193).

Prezentowane studium jest ważnym materiałem badawczym wprowadzającym w przedpole powstania Penitencjarii Apostolskiej. Poszczególne opracowania wyszły spod pióra wybitnych i znanych autorytetów, co gwarantuje ich zawartość treściową. Generalnie zaopatrzone zostały one w szeroką bazę źródłową i bibliograficzną. Cenne są bezpośrednie przywołania źródłowe. Daje to znaczną gwarancję motywacyjną dla stawianych tez i wniosków badawczych.

Lektura akt sympozjum jeszcze raz ukazuje miejsce teologiczne i kanoniczne Penitencjarii Apostolskiej w strukturach Kurii rzymskiej. Bogactwo tematyczne, zwłaszcza sakramentu pokuty, wskazuje na jego żywą obecność w całości posługi ewangelizacyjnej Kościoła. Taką ostatecznie jest także posługa tego Trybunału.

bp Andrzej F. Dziuba

**Congregazione per i Vescovi. Duc in altum. Pellegrinaggio alla
Tomba di San Pietro. Incontro di riflessione,
Roma 11-20 settembre 2012, Libreria Editrice Vaticana,
Città del Vaticano 2012, ss. 432.**

Posługa biskupa w Kościele powszechnym jest szczególnym znamieniem jego trwania i obecności, jako wspólnoty pielgrzymującego ludu Bożego Nowego Przymierza, w znaku nieprzerwanej apostołskiej sukcesji. Dlatego papież ciągle posyła nowych pasterzy do poszczególnych Kościołów lokalnych, obdarzając ich pełnią kapłaństwa sakramentalnego. Tam zaś, rozproszeni po całym świecie – mocą jego mandatu – podejmują – w niezwykłej jedności – dzieła zadane Kościołowi przez samego Jezusa Chrystusa.

Każdego roku Kościół ubogacany jest nowymi biskupami. Ich włączenie w kolegium nadaje im także wielość nowych zadań i odpowiedzialności. Jest praktyka sięgająca niezbyt odległych czasów, że organizowane jest dla nich – przez Kongregację ds. Biskupów – specjalne spotkanie oraz dni refleksji i wykładów. Prezentowana książka zawiera podstawowe materiały związane z takim właśnie spotkaniem, które miało miejsce w 2012 roku.

Książkę otwiera krótki wstęp (s. 5), a przede wszystkim słowo Ojca świętego Benedykta XVI wygłoszone podczas ostatniego dnia spotkania, tj. 20 września 2012 r. (s. 9-11) oraz pozdrowienie powitalne skierowane przez kard. Marc Ouellet, prefekta Kongregacji ds. Biskupów (s. 13). Następnie całość materiałów usystematyzowana jest w układzie chronologicznym. Trudno omawiać poszczególne artykuły, dlatego zostanie tylko podana ich ogólna zawartość treściowa. Wydaje się, że dopiero szczegółowa lektura pozwoli na pełne wniknięcie w przedkładaną propozycję.

Uświęcającą funkcję biskupa wobec ludu Bożego ukazał kard. Antonio Canizares Llovera z Watykanu (s. 21-43). Dotyczy ona powagi i godności celebracji liturgicznych, szafowania sakramentami oraz troski w przypadku wykroczeń liturgicznych. Biskupa a jego funkcja duszpasterskiego zarządzania wybrzmiewa z przedłożenia kard. Marc Ouellet z Watykanu (s. 45-57). Natomiast abp Dominique Mamberti z Watykanu przeanalizował zaangażowanie biskupa w relacje z państwami (s. 59-73). Z kolei kard. Carlo Caffarra z Bolonii ukazał biskupa jako mistrza modlitwy (s. 83-87).

Biskup jako promotor powołań i zatroskany o seminaria ukazany został przez kard. Joachim Meisner z Kolonii (s. 89-98). Następnie ks. prał Charles J. Scicluna z Watykanu podjął trudny temat: Biskup i kapłani z problemami (s. 99-152). Kwestie gender i tansgender oraz samą teorię w tej materii przedstawił ks. prał. Tony Anatrella z Watykanu (s. 153-170). Z kolei problem duszpasterstwa parafialnego i jednoczesnego braku kapłanów, a w tym kontekście udziału świeckich w życiu i misji Kościoła przybliżył kard. Antonio Maria Rouco Varela z Madrytu (s. 177-199).

Biskup i kwestie administracyjne swojej diecezji to tematyka podjęta przez abp Filippo Iannone z Rzymu (s. 201-217). Natomiast abp Dimitrios Salachas z Grecji ukazał tożsamość i misje Kościołów Wschodnich w świetle nowej ewangelizacji (s. 219-240). Z kolei biskup jako mistrz wiary to tematyka analiz abp Luis F. Ladaria Ferrer z Watykanu (s. 247-262). Kard. Ennio Antonelli z Florencji zajął się duszpasterstwem rodzin w czasach sekularyzacji (s. 275-281). Natomiast biskupa i jego odniesienia do ekumenizmu ukazał kard. Kurt Koch z Watykanu (s. 283-300).

„Foro interno” i zadania Penitencjarii Apostolskiej przedstawił ks. prał Krzysztof Nykiel z Watykanu (s. 301-323). Natomiast temat: Biskup i środki społeczne przekazu. Zadania i oczekiwania dla Kościoła w erze digitalizacji omówił abp Claudio Maria Celli z Watykanu (s. 331-343). Ten materiał podano tylko w formie multimedialnych plansz.

Biskup i wspólnoty zakonników i zakonnice: bogactwo w służbie diecezji przybliżył kard. Joao Braz De Aviz z Watykanu (s. 345-357). Natomiast kard. Raymond Leo Burke z Watykanu ukazał związek między znajomością prawa kanonicznego i rządami duszpasterskimi (s. 359-379). Z kolei Europa, instytucje, chrześcijaństwo, Kościół to temat wystąpienia ks. prał. Aldo Giordano z Belgii (s. 393-413). Ostatni tekst nosi tytuł: Dialog międzyreligijny dzisiaj autorstwa kard. Jean-Louis Tauran z Watykanu (s. 421-427). Całość prezentowanego zbioru zamyka spis treści (s. 431-432).

Interesującym materiałem roboczym są grupy kontynentalne, które obradowały w dniu 19 września. Ostatecznie obejmowały one Europę, Amerykę Północną i Filipiny, Amerykę Łacińską oraz biskupów rytów wschodnich. Niestety za wyjątkiem programu grupy europejskiej w języku włoskim i angielskim (s. 389-392) brak jakichkolwiek materiałów, co zresztą zostało także wskazane we wstępie (s. 5). Szkoda, gdyż teksty te byłyby jeszcze bardziej autentycznym przejawem żywotności omawianego spotkania.

Prezentowane akta zawierają także homilie, które w kolejności głosili kard. Tarcisio Bertone z Watykanu (s. 17-19), abp Lorenzo Baldisseri z Watykanu (s. 77-82), kard. Antonio Maria Rouco Valera z Madrytu (s. 173-175), kard. Agostino Vallini z Rzymu (s. 243-245), kard. Marc Ouellet z Watykanu (s. 265-267), kard. Giuseppe Bertello z Watykanu (s. 271-273), kard. Mauro Piacenza z Watykanu (s. 327-329), kard. George Pell z Sydney (s. 383-385) i kard. Leonardo Sandri z Watykanu (s. 417-419).

Prezentowany zbiór zawiera wszystkie wystąpienia oraz homilie ze spotkania nowo mianowanych biskupów, które miało miejsce w Rzymie, w dniach 11-20 września 2012 r. Całość – w zamyśle Kongregacji ds. Biskupów – oznacza pielgrzymowanie do grobu św. Piotra i spotkanie z Benedyktem XVI. W zbiorze tym zaprezentowane są refleksje i studia wokół podstawowych zadań, problemów czy zobowiązań do jakich powołany jest każdy nowy biskup, tak w Kościele lokalnym jak i powszechnym oraz wobec zróżnicowanych realiów współczesnego świata. W spotkaniu tym wzięło udział 84 biskupów obrządku łacińskiego, przynależących do 28 krajów oraz 4 z rytów wschodnich. Natomiast nie było obecnych jeszcze innych 15 z rytów wschodnich, którzy w tym czasie towarzyszyli Ojcu Świętemu Benedyktowi XVI podczas podróży apostołskiej do Libanu.

Przywołane relacje przygotowali najwyżsi przedstawiciele poszczególnych dykasterii watykańskich oraz biskupi diecezjalni o bogatym doświadczeniu pastoralnym i kanonicznym. Wszystko to podane zostało jako podsta-

wowa i bardzo wstępna pomoc dla nowych biskupów w odpowiedzialnym podjęciu ministerium apostołskiego.

Publikacja watykańska zawiera niezwykle interesujący materiał dla rozeznania współczesnej posługi biskupa. Dotyka on bowiem niemal wszystkich dziedzin ewangelizacyjnego zaangażowania, które swym bogactwem odpowiada realiom eklezjalnym oraz wielorakim sferom spraw społecznych i osobowych. Jest to wręcz niemal odniesienie do wszystkich dziedzin, które należą do biskupiego zobowiązania pasterskiego, gdyż winien on stawać się zawsze roztropnym pasterzem.

Przedstawione teksty są bardzo komunikatywnym materiałem, a jednocześnie stanowią najnowszą wykładnię podstawowych dokumentów Magisterium oraz przede wszystkim praktyki poszczególnych dykasterii. Tym bardziej, że czynią to najwybitniejsi przedstawiciele dykasterii watykańskich. Zatem książka ta daje szansę szczególnego spotkania z tym co może jeszcze niekiedy i w niektórych miejscach pozostaje tylko teorią. To szansa szczególnego doświadczenia żywotności Kościoła w nauczaniu teologicznym, kanonicznym oraz duszpasterskim i ewangelizacyjnym, zwłaszcza w duchu nowej ewangelizacji.

Tylko niektóre teksty zostały zaopatrzone w stosowne przypisy. W innych można spotkać wskazania różnych odwołań bezpośrednio w samym tekście. Czasem występują cytaty bez pełnego wskazania bibliograficznego. Technie jednak z nich wielka kompetencja i odpowiedzialność poprzez które jakby przenosi się twórczo duch apostołski i ewangelizacyjny na nowych biskupów. Dobrze, że między stronami 8-9 zamieszczono zdjęcie biskupów z audiencji u Benedykta XVI.

Szczególną precyzją uderza tekst ks. prał Charles J. Scicluna, promotora sprawiedliwości w Kongregacji Nauki Wiary. Obecnie już biskup pomocniczy na Malcie dotyka relacji biskupa z kapłanami, którzy mają różne problemy, zwłaszcza szczególnie trudne. Jest tutaj podany bardzo syntetyczny obraz tak samych problemów jak i postaw kanonicznych oraz pasterskich jakie winien zająć biskup diecezjalny. Warto jeszcze dodać, iż jako jedyny w tym zbiorze został opublikowany aż w trzech językach; włoskim, francuskim i angielskim. Świadczy to o powadze podjętego tematu, jego znaczeniu oraz godnemu uwagi spojrzeniu na niego ze strony Kurii rzymskiej.

W całości akt stosunkowo łatwo można zauważyć, że zabrakło niektórych treści, choćby wskazując na brakujących przedstawicieli niektórych dykasterii watykańskich, np. misje, edukacja, chorzy i służba zdrowia, nowa ewangelizacja, kultura i dziedzictwo, „Cor Unum”, „Iustitia et Pax”, migran-

ci. Jednak zapewne ograniczony czas spotkania i refleksji wymagał selekcji zaproponowanych przedłożeń.

W prezentowanych tekstach wybrzmiewa uniwersalność Kościoła, w którą wpisane są także bogactwa Kościołów partykularnych, w tym obrządków wschodnich. Ważnym elementem tej specyfiki, obok płaszczyzny teologicznej jest także płaszczyzna kanoniczna i duszpasterska. Wielu autorów bowiem dostrzega w elemencie prawno-kanonicznym ważny znak eklezjalności wspólnoty Nowego Ludu Bożego.

Tytuł książki „Duc in altum” wskazuje na to wyzwanie, które stawia Chrystus każdemu nowemu biskupowi, a które skierował najpierw do Piotra. W dziele tym można zapoznać się z wieloma spodziewanymi głębinami, które przyjdzie napotkać następcom apostołów. W aktach są już pewne ogólne wskazania teologiczne, prawne i duszpasterskie. Nie brak także wskazań czysto ludzkich. Bogactwo życia przyniesie ich zapewne o wiele więcej.

bp Andrzej F. Dziuba